

Громадська Думка

ПЕРЕДІЛТА:
На місяць — м. 50 ф.
„ 3 місяці 1 „ 50 ф.
(Ціна 1 прис. в таб. 5 ф.)

Часописъ полоненіхъ Українцівъ у Венцлярі.

ВИХОДИТЬ ЩО ТИЖНЯ В СУБОТУ.

Видає „Видавниче Товариство імені В. Грінченка“.

АДРЕСА:
Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Ч. 19. (158).

Субота, 30. березня 1918.

Рік IV.

До товаришів на робітничих командах.

Делегати Правительства Української Народної Республіки—адютант Ради народних міністрів сотник Сиротенко і значковий українського воєнного міністерства Вайло, не маючи змоги особисто одівдати команди, передають усім товаришим на робітничих командах сердечний привіт і просять товаришів знайти в собі сили перетерпіти вже той недовгий час до повороту в Рідний Край.

Сиротенко.

Вайло.

Зустріч і парада українського війська в Київі.

Цей опис прийняття київським населенням українського війська, яке візвозило столицю України від большевицького панування, беремо з Київської часописі «Робітнича Газета» з дня 8. березня. ц. р.

Ред.

Ще позавчора після обіду все громадянство м. Київ почало відвідувати в різних захистків і «підвальні», щоб поглянути й привітати героя-визволителів в большевицького ярма і надлюдського знушення, яке, не зважаючи на короткий час перебування цих «кровопускателів», зробилось не під силу всій людності столиці Української Республіки.

Вже годин біля трьох дня біля Городської Думи почали лаштувати цеп і наводились інші порядки для зустрічі героя. Люди валом валили на Хрестатик і зовсім майже запрудили Думську площа і всі вулиці, які до неї виходять.

В руках у багатьох можна було бачити живі квіти. В натовпах чулися палкі радісні вигуки про наближення. Фундуклівська і Володимирська на розі неї уявляли з себе легітимні, нагадуючи передвиборчі дні, або дні зіздів Українських.

Радістю й життям обхоплювало всіх, хто тільки появлявся на вулиці і тільки де-хто зірка іронічно пускав, «а що, як замісіц Українців—та ця уроочиста зустріч буде для Німців.» Але годин у 6—7 вечора почали появлятися перші відцілки героя-визволителів і зі всіх улиць почало розійтися ся уроочисте «Слава».

Ще дужче почала напливати людність і похапливо переливалася з одного місця на друге, щобі побачити Петлюру в його орлячими відділами...

Скірзь чулося: «Петлюра... ідуть...» Напруження росло, радість розіпірала груди... Город зайнав ся електричним світлом...

Але військо не прибувало, і людність в нетерплячкою почала розпліватися під напором грузинської охорани, яка теж в незадоволенні

людність з великим хвилюванням очима вівівася у кожного козака, впінаючи в ньому С. В. Петлюру. Шукали його й серед приймаючих парад, але й там не знаходили... Козаки стрункими рядами по всім правилам військовим проходили парадом. Іх аустрічали оркестри музики, військовий міністер відав з перемогою... проходили ряди за рядами й укривались не глядаючи «Слава»... Нарешті поруч з іншими козаками від втомлення видом, увесь у сірому і в чорній шапці, наблизився й Петлюра з його орлячими відділами.

Все заклекотало і залилося радістю до єнтусізму... Живий Петлюра, «Слава!»—ревів від усюди... Військовий міністер запросив С. В. Петлюру до себе, де він був аж до кінця параду.

Останніми проходили кулеметчики і гарматчики. Розриваючи цеп і пробиваючи стіну громадянства, до Петлюри наблизилася делегація в величими букетами живих квіток... Сонце, давлячись на це величне свято радості, все тепліше і яркіше цілуvalо всіх своїм золотим світлом.

Врешті все замовкло, і людність в великою впертістю почала посуватися у той бік, де був військовий міністер і С. В. Петлюра. Звідти котилися ся свільовані звуки промови військового міністра товариша Жуковського. Він вказав на надзвичайно важкий момент в життю Української Народної Республіки, на побуду української демократії і на самостійне дальнє існування Української Республіки, відповідно промовців.

Море люду почало пливти дальше, а сонце ще яскінше всміхалося до всіх святкуючих виволення. На всіх обличчях грато одно слово, вічна слава всім героям борцям визволителям з надлюдської неволі однині Незалежної Української Республіки.

M. P.

Державний герб України.

Кожна держава прибрала собі відзнаку, або герб, яким значить всі державні інституції, прапори і прапори. Так, російська держава прибрала собі герб двоголового орла з Візантії на місце давнього св. Юрія, німецька—чорного орла в одній голові, австрійська—двоголового орла з Риму, польська—блідого орла, болгарська—лева, подібного до гербу нашої галицько-волинської держави Романовичів.

Перед новою державою Української Народної Республіки стояло вибрати таку відзнаку для всіх українських земель, щобі зединити їх одним спільним знаменем, крім жовтоблакитній хоругви. Досі уживано на Україні два герби: на землях західної України, що творили колись головну основу галицько-волинської держави, уживано лева на синім полі, спертого на скелю, який відзначає міста Львова, на землях східної України, передовсім Київщини, уживано архістратига Михайла, який був гербом міста Київа. Ні один з обох гербів не вдоволяв би мешканців обох частин. Тому задумано утворити комбінацію, себто прийняти герб Архістратига Михайла, на якого ще має бути галицький герб

лев. Та цей герб був дуже скомбінований і підлягав ріжким змінам, бо лице і постать людська мало надаються ся для гербу. Така відзнака повинна бути схематична і проста, незмінена в рисунку, пригожа до стилізації.

Аж ось місяць тому Морська Рада чорноморської флоти предложила Українській Народній Республіці прийняти для морських хоругвей знак київської держави, який в на монетах Володимира Великого, себто тридільний вершок княжко бував. Його прийнято як золоту відзнаку для флоту на жовтоблакитній хоругві. А на засіданні дня 25. лютого Українська Центральна Рада ухвалила на внесенні Ради Народних міністрів, що державним гербом Республіки є цей знак Київської держави часів Володимира Великого (980—1015 р.).

Цей знак вже на кредитових білетах по 100 карбованців, випущених минулого року. На жовтій стороні зроблений він на середині білою краскою, тільки рисовник дав непотрібно до його хрестик на середній палочці. Він стоять вправді на деяких монетах Володимира, але він до знаку не належить, тільки розділює слова напису на

монеті. Ось ми подаєм монети Володимира з цим знаком і цеглину Київської десятинної церкви, вбудованої Володимиром, з цим знаком, що доказує, як був цей герб ровною землею в київській державі.

Срібні монети з іменем Володимира, з його портретом і гербом на другому боці. Напис: "Володимир на столі, а це срібро".

Цеглина з руїн Десятинної церкви, з гербом на монетах Володимира.

Що представляє цей знак? Проф. Грушевський дає таке вяснення в „Народній Волі“: „З ріжких висловів я вважаю найбільше вірним те, що се вершок булави, чи як то називають французи, „начальниць-“

кої палиці“, прізвиски власті старшини. Такі палиці—річ дуже стара: вершини, чи головки тих палиць страйкаються в нахідках камяної доби, коли люди ще не вживали металів. З таких палиць розвинулись потім наші булави, пірначі, чекани, знаки власті ріжкої старшини. Головку такого пірнача представляє Володимира знак.

Стилізований він так, що на монеті представляє дуже гарний вizerunok. Становить він дуже гарну оздобу, насичаючи оригінальну (питому), яка цілком відріжнається від інших гербів, на ріжкі лади повторюваніх орлів чи левів.

Найважніше однаке те, що ця віданка питома, незапозичена, не видумана, а звязана з нашою тисячелітньою державною, політичною та культурною історією. Прийняттям цього гербу відібрав український народ цілу історію київської княжої держави від Росії. Росія хоче вважала цю історію початком своєї власної, ніколи не переводила сцені образів в штуці літератури з цієї історії, відчуваючи, що це чужа їй держава. Тепер Україна, перейнявши герб в княжої держави для нового Ресpubліки, дала її основу тисячелітній традиції державного життя Подніпров'я.

Цей герб приймуть в одушевленні всіх земель українських, бо всі вони від Холмщини, Галичини до Тмуторокання (Кубанщини) підлягали Володимирові Великому. Можуть в Галичині задергати свій герб лева на синій полі, на Волині св. Юрія на коні, в Київщині арх. Михайла з мечем—та всі землі приймуть один державний герб, це тридільний скіпетр Володимира Великого, якого землі мусить утворити однотільну державу.

Цей знак буде вибиватись на українських грошах, металічних і паперових, на печатах, на урядах, як знак української державності, яка має за собою тисячелітню історію українського народу.

ІІ.

Начальство австро-угорської армії до населення Української Народної Республіки.

Прокурія, 19. березня 1918.

Своє вступлення на територію Української Народної Республіки пояснюють австро-угорські війська українському населенню отсюда відповідь:

ДО УКРАЇНЦІВ!

Українська Центральна Рада нової Української Народної Республіки заключила з чотирма союзними державами мир і хоче жити з ними від тепер в приязні, що загоїти крізь рани, причинені народові сею війною. Розбитте російського царизму, який гноївся всяке змагання Українського народу до його національного й культурного розвитку, спричинене побудівни оружжем австро-угорських та німецьких армій. Наслідком цього розбиття була російська революція 1917. року і з сеї революції вийшов український народ, перший запоміж гноїлених народів, дякуючи розумові своїх провідників, побідо. Сон, який сніла Україна сотки літ, сповинився в такій мірі, якої перед роком навіть приближно не міг собі представити найпатріотичніший Українець. Бажаючи добра народові в його мирній праці, прийняли українські провідники предложену Ім осередніми державами руку до мира, який настав тепер на вдоволені обох сторін. Привернені упорядкованих відносин в краю відбудова навіщеної тяжко війною господар-

стваючи сі річи, може Українець зажати в користю припаси, якілежать в краю і які в причині до теперішніх перевозових трудностей не були використані. Він одержить за се гроши, або промислові вироби, які йому так потрібні в господарстві. Убийчий голод, викликаний війною, зачинає уступити. Надходча весна означає також близь-

ку весну в приязніх зносинах між Австро-Угорщиною та Українською Народною Республікою. Сусідська приязнь й обостороння поміч для зменшення спричинених війною шкод має нас від тепер лучити для добра теперішніх та будучих поколінь. Начальство австро-угорської армії. „Діло“.

З Української Республіки.

Большевицька контрибуція.

Під час своєї влади на населеній городів Криму большевики наложили слідуючі контрибуції: на Севастополь і Симферополь по 10 мільйонів карбованців, на Ялту—20 мільйонів, Евпаторію—3 мільйони, Теодосію—5 м., на Карабасу—зар. 2, на Алупку 2, а всього до 52 мільйонів контрибуції.

Київська „Народня Воля“.

З розмови з делегатами Українського правителства.

Дописувач „Діла“ в Володимира Волинського подає зміст розмови з представниками Українського Правителства — адютантом Ради Народних міністрів та сотником Сиротенком і значковим народного військового міністерства п. Байлом.

Делегати заперечили в розмові чутки, які розпускалися про союзом про захоплення большевиками Центральної Ради то що. Правдою, на жаль, є, що большевики застрилили митрополита Володимира, (а не архієпископа Алексія) люті на його за те, що організував українську церкву. Рівною застрилили міністра почт і телеграфів Зарудного. Опустивши Житомир, перевізали Центральну Раду у залізничних вагонах, а сам президент проф. Грушевський ходив в рушицею на плечах. Коли Центр. Рада попросила у центральних держав помочі, то німецьке правительство зараз вгодило ся і дійсно вислато, а австрійське відповіло, що ще надумається. На питання: „Кому припаде величезна здобич, яку здобула німецька та австрійська армія на Україні?“ відповіли делегати, що на підставі заключеної угоди, всяка здобич припада Українській Народній Республіці. Німці є лише гостями на Україні, а вивозити можуть лише підібраже та споживчі продукти й то під наглядом відпоручників українського правительства. Німецькі війська мають відступити в кожній хвилі, коли лише цього важадзе Українське правительство.

Коли зазнала мова про граници Української держави, то делегати заявили, що українське правительство держить ся точно умов берестейського миру і має повну надію, що той мир буде рівною всіма державами признаний.

В Німеччині вже затвердив його парламент, а ратифікація в Австрії має наступити в найближчих дінях.

Між Росією та Україною будуть там граници, де українське правительство поділиться. Чужого не бажаємо, але й свого не дамо. Ціла углова область донського басейну буде належати до України. Одеса, хоч би в характері вільного міста, все ж буде входити в склад Української Народної Республіки. В Бессарабії та Холмщині буде плебісцит.

Україна дійсно страшенно потерпіла. Немає прямої одного цілого поїзду, бо ті, що лишилися, є, то без вікон, без дверей, сидежін і т. д. Всі каси в Києві та інших містах ограблені, але є надія, що відберемо, бо українські війська, вийнявши Бахмач, відтілять дорогу.

Українські представники в Берліні.

Українські представники Української Народної Республіки, Севрюк в товаристві панів Косаренка і проф. Вольдемара, наспілі в Київі до Берліну. Ці панови виявилися в міністерстві заграничних справ, представилися і вручили свої свідоцтва нововласти. Разом з ними прибули виділ для переведення договорів в справі виготовлення державних паперів української Республіки в числі десятих осіб, між якими є одна жінка.

(„Gen. Anz.“ ч. 70.).

Прийняття російського договору німецьким парламентом.

Дня 22. березня прочитано російсько-німецький і фінляндсько-німецький договір. Йх прийнято голосами всіх партій; соціалдемократи при голосуванні над російським договором зодержалися від голосування; незалежні соціалдемократи одинокі голосували проти прийняття. Акти ратифікованого договору привез до Берліну представник російського правительства Петров.

(„Gen. Anz.“ ч. 82.).

Турецька поміч для Криму.

З Царгороду доносять агенція Мілі: Часопис доносять про жорстокості большевиків в Криму супроти мусульманського і татарського населення в щораз більших розмірах. Положення наших братів по вірі в Криму вимагає помочі щораз більше. Наше правительство з огляду на це порішило привіти в помічю Кримові зі союзницькими арміями і сповінити обовязок супроти братів, що живуть в цій околії. Тому що нас відділяють багато держав від Криму, не слідно приписувати наші помочі інших амекійських (августинівських) плянів у Кримі. Наша одинока ціль — визволити переслідуваних наших одновірів і положити кінець нещасному Іхньому положенню.

(„Fr. Zeit.“ ч. 84.).

Наказ офіцерам антапту опустити Україну.

З Берліну доносять: окремим наказом міністра внутрішніх справ завізала Україна французьких, англійських і бельгійських офіцерів, що перебувають в Києві та околицях. Наказ опустити Україну.

(„Frank. Zeit.“ ч. 81.).

Нові українські гроші.

У Ліпцигі приїхала українська комісія для друкування грошей. В першу чергу вона друкуватиме такі гроші:

2 гривні (1 карбованець), 20 гривень (10 карбованців) і 100 гривен (50 карбованців).

Перший транспорт грошей на 20—50 мільйонів карбованців прибуде тижнів через 2—3.

Там же в Ліпцигі буде видрукована і золота валюта на 20.000.000 карбованців.

Номери серій і підписи друкуватимуться в Києві.

„Діло“

Українські домагання.
(в справі Бесарабії і Каспійського моря.)

З Берліну доносять: Один з представників Української Народної Республіки, пан Косаренко, заявив представникамі півурядової часопису "Льокальянцайтер": "Ми кладемо велику вагу на те, щоби нам пропала Бесарабія, і віримо, що це домагання буде сповнене з огляду на те, що ми вступили в приязній союз із Німеччиною, коли Румунія показала тільки невдачність і зраду. З боку Німеччини дано нам запевнення, що вона нічого не має проти наших домагань, тільки мусить допевнити ся становища Румунії в цій справі".

З сусідніх областей на сході і на південнім сході очідає пан Косаренко, що вони, передовсім Кубанщина, прилучать ся до Української Народної Республіки, що прокладе Україні дорогу до Каспійського моря, себто простягти ся шляхом до Азії. Тим робом Німеччина відкриється ся далекий шлях для торговельних інтересів в Азії.

(*"Frank. Zeit."*, ч. 83).

Донецькі вугільні копальні приналежні до України.

З Цюриху доносять: "Тагблет": Після звідомлення в Одесі області донецьких угільних копалень проголосила свою цілковиту приналежність до України.

(*"Frank. Nachr."* ч. 81.).

Сполучені України з осередніми державами.

"Нойе фрайе Прессе" доносять: Після звідомлення, які наспілі до Відня, австрійська флота очистила гирло Дунаю аж до Суліні від мін. Тим робом вода дорога до України є пригожа до плавби аж до Одеси. Цею дорогою наступить обмін товарів України з осередніми державами, передовсім в Австро-Угорщиною. (*"Frank. Zeit."*, ч. 81).

Внутрішня організація України.

Комісар київської губернії поставив домагання до українського міністерства внутрішніх справ, щоби воно зарядило негайне розоруження селян, бо інакше вся боротьба з анархією в безуспішна. Селяни узброні від ніг до голови, мають оружжя всіляких родів, наявіть артілерію, (яку привезли солдати, відікаючі фронту). Як це не вийде від міністерства, то комісар відмовляється ся від всякої відповідальності за діяльність губерніального комітету. Командантом гірської міліції іменовано Богданського, який був досі журналістом. В найближчих днях буде відкрита дорога для плавби по Дніпру.

Розпорядком воєнного міністра заряджено цілковиту демобілізацію Чорноморської флоти. Систему виборчання командантів знесено, всі комітети розвязано у війську. В міністерстві торговлі приготовлюються установи для селянських комітетів, до яких мають входити культурні і землемірні члени та учителі. Іх вибори мають бути основані на широкій підставі. Головним іхнім завданням є переведення земельної реформи. Передовиця часопису "Робітниче життя" пише про краї в міністерстві: Новий склад українського міністерства не буде приводом до зміни програми.

Національний курс скріпив ся вступленням до міністерства незалежного соціаліста - федараліста Шолухіна та покликанням на міністра внутрішніх справ українського соціалдемократа Ткаченка.

(*"Gen. Anz."* ч. 70).

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТЯ.

— Конгрес соєтів у Москві роздав над затвердженням договору з Німеччиною дні 14—16 березня по п'ять годин денно. Ленін підправив погляд загалу, що Росія мусить підтвердити договір, бо вона не має війська. Проти затвердження голосували меншевики, праві соціалісти і революціонери, до яких прилучилися ліві соціалреволюціонери й анархісти. За прийняттям договору голосувало 724, проти 276, та 18 відхилило ся від голосування, а 71 було неприсутніх.

— Комісар для зовнішніх справ став представником російської мирової делегації Ноффе, а комісарем для військових справ Троцьким-Бронштейном, до Берліну вислано Петрова. Дипломатичне тіло союзників, яке задержало ся в Фінляндії, заявило охогу повернутися назад до Росії. Троцький видав поклик до населення, щоби воно взяло участь в утворенню червоної армії. Він заповідав оголошенням указу, яким уведеться ся назад обов'язкова військова служба, до виборів війська будуть покликані генерали, офіцери як інші, хто під контролем Совету народних комісарів.

— Філія російського правительства в Україні, яка признала себе народним секретаріятом, перенеслася до Петрограду, але по дорозі погубилися міністри, які маючи рукою на ціле діло, взялиши гроші від російського уряду. Та не маємо рукою російське правительство над відлученiem України. Воно старається звестити до купи той секретаріят і отсіємо закликав бувших народних секретарів Сокрева, Главке, Кареліна, Шайтенберга і Камкова іменем головного Відділу соєтів обніти опущені міністерства. Такам робом російський уряд хоче дійти до під час наємників, щоби в догоді порівняння робити заколот на Україні.

— Боротьба з Україною ведеться далі. Війська Ради захопили Знаменку й Кременчук, та острілюють Полтаву. Війська російських наємників Совету збираються ся коло Луб'їв.

— У Фінляндії відбувається велика битва між червоною російською гвардією й білою фінляндською. На Сибір так само ведуться бої поміж червоною й білою сибірською гвардією. Про внутрішнє життя в Росії доносять часописи дуже мало, бо воно мало інтересу в Европі, яку вона мала до заключення миру.

II.

ВІСТИ ЗІ СВІТА.

УКРАЇНСКИЙ КОМІТЕТ У КОНСТАНТИНОПОЛІ.

Костянтинопольський "Індам" з 1 березня доносять:

Українці, які живуть у Константинополі, утворили комітет, якого ціль — існіти поміж Українцями у Туреччині. В першій мірі цей комітет буде нести поміч тим бувшим російським полоненим, які приймуть українське державне горожанство. Комітет утворить також інформаційне бюро, яке буде заохочувати вбогі українські родини в Україні. Ціль цього бюро також — інформувати турецьке громадянство про політичні, державні та господарські відносини на Україні. Таким чином цей комітет заступає провізорично консульярні інтереси України в Туреччині.

III.

ВІДЕНЬ — КІЇВ.

Дні 20. березня о 9 годині рано виряжено торжественно в дорогу перший літак з Відня через Krakiv-Lьвів-Прокурів до Київа, щоби приспівати переговори між австрійським правителством і Україною. До Львова прибув літак о 3. год. поп., звідки полетів о 5 год. рано. В той спосіб заведено постійне сполучення між обома столицями. На далі назначено у Відня й Київ відлет на 5 год. рано, а прилет на 6 год. вечора. Поки що приймається тільки урядову почту, але в надія, що небавом буде віддана воздушна поча для загального вживання. Воздушна лінія Київ — Відень виносить 1100 кілометрів.

"Дло".

ЛЮБЛІНСЬКИЙ КОМУНІКАТ НА УСЛУГАХ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Австрійське Ц. К. кореспонденційне бюро приносить в Люблині під датою 14. с. м. отсєй комунікат:

— Супроти донесення одної часописі, що іменуваний Українською Ц. Радою комісар Лоський в цілі підтримання управи Холмщини має туди невдовзі прибути, стверджується урядовим повідомленням для преси, що про приїзд Лоського не відомо нічого. питання Холмщини мусить вважати ся отвертим, наслідком чого ту область трактується далі як приналежну до Польщі. Супроти того в даній хвилі не може бути мови про які-небудь зміни в дотеперішній управі холмської області ц. і к. адміністрацією.

В справі цього комунікату, який трактує Холмщину, як польську землю, не дивлячись на виразні постанови берестейського договору, у президентства австрійських міністрів Зайдлера інтервентіювали українські посли до парламенту д-р Е. Петрушевич, д-р Е. Левицький і д-р Л. Бачинський. Зайдлер висловив погляд, що се не може бути урядовим донесенім, і обіцяв засягнути близьких інформацій і повідомити президентів Української Парламентарної Репрезентації.

"Дло".

ТАЄМНА НАРАДА НАД ПОРАЖЕННІМ АНГЛІІ.

Римський кореспондент часопису "Штампа" доносять до Цюриху, що в Риму панує лихорадочне розdraжнення через пораження союзників у Франції, бо в цій битві бачуть рішення цілої світової війни. Міністри антанти вішли ся на нараду, щоби подумати над тим, що станеться ся, коли Англійці мимо своєго геройського опору уляжуть у борбі в Німеччиною,

Не тратьте дармо сили, спускайте ся на дно!

(*"Gen. Anzeiger"*, ч. 73).

МИР З РУМУНІЄЮ.

"Германія" доносять, що мир з Румунією буде заключений щойно після латинських великомідіх свят. Після проби з боку Маргільмана боронити, що можна було, прийшло до порозуміння. "Льокальянцайтер" заповідає оголошенням мирних умов перед лат. святыми. Тоді Кільман і Чернін опустять Букарешт.

(*"Gen. Anz."* ч. 63).

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ КРИМУ.

Всі турецькі часописи заявляють ся за тим, що Крим для Туреччини становить те, що балтійські провінції для Німеччини. Право самоозначення Криму виходить з таких основ: 1) Магометанське

населеніє мало перед стома в половиною роками власне правительство і тому воно має історичне право на цей край; 2) в договорі з Росією призначено право самоозначення кожного народу, а що мусульмане мають численну перевагу на Криму, то вони одинокі в управнені виконування цього права; 3) на засіданні дні 10. січня в Бересті представники України признали це право Кримові та представник України у відповіді Троцькому заявили, що кримських Татар, донських козаків і Молдаванів він не застуپає. Коли представник України відмовив Троцькому право заступати ці народи, Троцький заявив, що Татари відлучилися від Росії. З події, що київський уряд обіймає тільки північну частину Таврійської губернії виходить, що Крим, який відлучився від Росії — не прилучився до України; 4) Мусульмани Криму скористувалися правом самоозначення, яке признала Росія й Україна, тому вони думають утворити своє народне представництво і власне військо; 5) Крим виконав акт міжнародного права тим, що заключив з Україною договір, на основі якого разброяні і здергував потяги з большевиками, які йшли на Україну. І власне це поступовання стягнуло ворожнечу большевиків на Крим. З цього виходить, що правительство Криму має свою незалежність, і процес незалежності подають мусульманські комітети до відома преси.

(*"Gen. Anz."* ч. 74).

ПРИЗНАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЛІТВИ НІМЕЧЧИНОЮ.

Дні 23. березня, явилося ся посолство літовського сейму у канцлерії Німецької держави просити признання незалежності літовської держави в боку німецького уряду. На це дістало воно відповідь такого змісту:

В ім'я Шаря, як представника німецької держави, признається Літву вільною і незалежною державою на основі ухвали літовського сейму з дні 11. грудня 1917 р., якою він проголосив Літву незалежною, алученою повіком союзом в німецькою державою в області війська, комунікації, мита і монети під охороною цієї держави, та зірвав всі до теперешній державні звязки в суспідами. Ціарське правительство буде рахувати ся при заключенню умов в інтересами Літви з тим, що Літва буде поносити тягарі війни, якою П виквалено. У відповідь на се заявило представництво Літви, що на основі рішення сейму з 18—23 березня 1917. проголошено відбудувати літовську державу з столицею Вільною та прошено помочі й опіки в німецької держави. В інтересі життя й відбудови сейму виявив бажання сполучити літовську державу вічним і тривалим союзом з німецькою державою.

Справа князя Літви ще не рішена, має бути ним німецький князь фон-Урах, хоч літовський Сейм застеріг собі що до цього висловити свою гадку після переговорів з самим князем. Границі літовської держави мають сягати по Курляндію і Пруси на північ і на захід, на схід домагалися ся Літовці прилучення земель, які є під Росією по лінію Нароч-Слонів-Новогродок, та це трудна справа з огляду на мир з Росією; на південні сягають Літовці по Гродно, Вільна і Бяльсток, за які міста ведуть спір з Польщею. Велику вагу кладуть на посіданні Біловежської пущі.

Що до сусідів заявили Літовці, що вони все жили і житимуть в приязні з Курляндією й Україною, а з Польщею, мимо давньої ворожині, хотіли би жити в згоді.

(*"Frank. Zeit."* ч. 84).

Війна.

(Шлях звідхилення німецького генерального штабу).

Для 21. березня підняли Німці велику офензиву на фронті, обєднанім Англійцями на просторі 70 км. від міста Аара по Лі Фер, о 2 год. досвіта. Першого дня зайняли передуши лінію англійських окопів і взяли в полон 16.000 солдатів та 200 гармат. Другого дня зайняли другу й третю лінію окопів і віднесли побуду у битві на лінії Мойску-Самбрай-Сент-Ендрі-Ла-Фер, розвиши третю і п'яту армію Англійців та резерви Американців і Французів, дійшли до Регоніє й Наш. Третього дня зайняли ї ці міста та посунулися аж поза лінію Вараше-Комблес-Шапу. Четвертого дня дійшли до давніх своїх позицій, які займали 1916 р. межі Англії й Сомною. Для 26. березня зайняли лінію Albert-Roye-Noyon. Протір цього коліна, який вибіто у фронті, сагас поверх 50 км. вшир, а 80 км. вздовж, себто Німці зайняли 4.000 кв. км. Шільд час це битви взяли 60.000 солдатів в полон, поверх 1000 гармат і дуже богато скорострілів та весь англійський табор в припасами і засобами поживи й амуніції. Щиль цей офензиви є розірвати англійські війська від французьких і опісля нанести пораження передовим Англії та привелити її до загального миру.

Під час цеї офензиви з-за фронту стояли Німці стріляти на Париж в далекострільних гармат на 120 км. віддалі і викликали в Парижі переплак і заворушення. З Парижу утікає уряд до Бордо. Від Парижа находити ся Німці дні 26. березня 80 км., та Іх головний удар не звертається ся на Париж поки що, а на Аміен, де думають їх здергати Англійці. Разом з Французами приготовлюють вони ставити запору Німцям на лінії Amiens-Montdidier-Somptre, та чи здергуть Іх, це велике питання. Досі розбили Німці 36 дивізій Англійців і 5 дивізій Французів, разом 41 дивізій. Зараз після донесення "Морінг Пост" стойте проти себе 11 мільйонів людей на західному фронті, і тут рішить ся справа загального миру.

З таборового життя.

— Приїзд делегатів. У четвер, 21. березня, нашу громаду одвідали відпоручники українського правительства — адютант Ради Народних Міністрів сотник д. Сиротенко і зачаковий воєнного міністра сотник д. Байло. До табору приїхали вони коло 7. год. вечора. Коло Народного Дому Іх струни в хлібом-сіллю представники місцевої громади з президентом Генеральної Старшини т. Пасюрою на чолі. Під той час перед Народним Домом вібралися громадяне, чи-сло яких дійшло в кінці до 700 — 800 душ.

Тов. Пасюра привітав дорогих гостей промовою, після чого всі перешли до Народного Дому. Тут стручу продовжено. Хор в супроводі оркестру відспівав гімн "Вже воскресла Україна" та одну народну пісню. Після цього після відпоручників привітали візначені — сотник Сиротенко в імені Ради Народних Міністрів, а сотник Байло в імені воєнного міністра і всього українського війська. Зібрані відповідали на привіт гучними оплесками та вигуками „щиро дякуємо“! Далі сотник Сиротенко промовляв довгий час зі сцени. В своїй промові він дав пояснення цілі Іхнього приїзду до Німеччини, а далі перейшов до опису подій на Україні від часу заключення миру ю до останніх часів. Українське прави-

тельство доручило двом сим своїм представникам уладнати справу дальній організації українського війська в полоненіх, як також справу пересилки на Україну інших полоненіх. Як подав відома Сиротенко, на основі порозуміння в німецькими властями, в першу чергу мають виїздити на Україну товариші, що вголосилися добровільно до української армії, так само хворі й інваліди. Інші полонені будуть пересилки ся на Україну шаніце, як поконають ся перевозові труднощі, бо, як відомо, на Україні зараз залишилися не поправлені, бракус паровозів, вагонів, прислуги і т. і.

Представляючи далі перебіг подій на Україні, д. Сиротенко зауважив, що для того, щоби переказати все, що відбулося ся на Україні останніми часами в наслідок кацапської навали на наш безоборонний край, треба було б говорити що найменше тиждень. Не маючи зможи входити в подробнії сих подій, д. Сиротенко обмежився загальним оглядом, подавши де-кілька ілюстрацій.

Торкнувшись ся справи організації військових відділів із полоненими, д. Сиротенко в повним притиском заявив, що ті товариші, які записуються в українську армію повинні це робити свідомо, цілком ясно здаючи собі справу, що зголошуючи ся добровільно в армію, вони беруть на себе обов'язок залишувати дисципліну, без якої неможливі війська армія, та не робити спроб тікати, або що. Такі винадії, хоч і не численні, були в першому транспортом, і товариші, що злегковажили се діло пожаліють певно. Так що таким товаришам, які не находять в собі ні сили, ні охоти служити в війську і там причинити ся до скоршого заведення порядку в своїй землі, краще переждати що якийсь час спокійно тут, поки явиться ся змога поїхати до дому просто з половиною, якіх поїхати зараз, щоб утікати до дому і потім попасті під суд за враду державі. Само собою розуміється, що наше правительство углажочуючи законне бажання полоненіх цілком залишило їх звідче листа, яким взвертуються до помочі наших громадян, і просить зі свого боку надсилати жертвам на волинські школи.

До Хадальської Генеральної Старшини Української Громади у Вецлярі. Подіємо до відома Високоповажної Старшини, що національно-просвітницька праця в школах на окупованіх землях України — Підляшша, Волині й Полісся в відходом Першого Запорожського Полку не припинилася, а розвивається ся дальше силами місцевих свідомих інтелігентів під проводом Управи Шкільної Ради.

Невеликі наші матеріальні засоби є на вичерпанні, а тому звертаємося до Вас із сердечним проханням підтримати тутешніх шкільництво й надалі щедрими грошевими матеріальними жертвами.

Одночасно шлемо від імені дітей, яких Ваша Громада підтримувала своїми жертвами, сердечну подяку.

З високим поважанням
члени Управи
М. Соловейчук,
А. Савчук.

— Театр. У неділю, 24. березня, музично-драматичне т-во ім. М. Лисенка виставляло водевіль М. Кропивницького "По ревізії", після якого відбувся концерт.

Вистава пропігла життєво й лишила що собі досить приємне враження. Більшість артистів щасливо справилася зі своїми ролями; це в першу чергу треба сказати про т. Бібіка. Т. Саліновів можемо зробити заків, що, вдаючися в себе п'яного Гарасима, він переступив границі натуральності. Риндичка (т. Чайка) на зовнішній вигляд була досить лагідна баба, і навряд чи хто-небудь міг подумати, що "Їх ніхто в світі не може перелаяти". Інші ролі виконані цілком вдовольно: похібок, які б різко псувають вражене, не помічалось.

В програму концерту входили співи з акомпанементом оркестри, скрипкове сольо й декламація.

готові стати в оборону ладу, волі і незалежності України, і пропонував присутнім підняти руки на знак згоди з його словами. Всі, як один, підняли руки, чим як найкраще засвідчили свою готовність боронити свою батьківщину від Порогів. Далі, на пропозицію т. Пасюри, відбувся формальний перегляд по-свідчені відпоручників, у звязку з чим до д. Сиротенка призналося кілька чоловік, що знають його, ба — наїшов ся й родич. Всі вони тут сердечно привітали ся.

Звертаючись відруге до громадян, д. Сиротенко прохав Іх найти в собі ще трохи сили переторгти решту неволі, приготувавши ся тим часом до нового життя на болі, в своїй Україні.

Під кінець віча присутніми виголошено "славу" український Народний Республіці, Український Ц. Раді, Раді Народних Міністрів та український вібр, котру ми маличасті тепер побачити на представниках своєї держави, та яка має служити на славу й добру України. Ще відсівано гімн "Вже воскресла Україна" й віче було закрите.

Відпоручники відбули другого дня, в п'ятницю, нараду в ліквідаційному комітеті табору в сирахах організації й висилки військових та інших відділів, потім оглянули табор, визвали до помешкань таборових організацій і до лазарету, після чого вийшли в табору, щоб поїхати далі до інших українських таборів.

M.

Після кожного виконаного номера програми публіка виявляла своє задоволення бурлівими оплесками. З особливою силою залинили вони в нагороду за гру скрипкові Масловському.

Т. Бондаренко гарно продекламував вірш "Суд визволеного краю", але публіка зрозуміла його як до кір для себе, й по залі чув ся шепот наївання.

Концерт закінчився гопаком, який завсідів потішав нашу публіку.

Zet.

Почтова скринька.

Тов. Ушевському. D. feldpost 195. Громада 9 м. 10 ф. на книжки одержані. Відмінно Географія України і твори Тараса Шевченка, которых зараз не маємо, вислалимо Вам інших книжок на що саму.

Т. А. Патук ком. 2541 Kaltenholzhausen; ком. 1614 Damerow; ком. Urnhausen; Bülow b/Penzlin т. Haupf Katzenkowitz. Доводимо до відома т.т. в выше вказаннях комайд, що книжки: "Географія України" і "Історія" Рудницького, "Граматика української мови" Др. Смаль-Стоцького" і "Поезії Тараса Шевченка", що була заборонена в Росії — на складі зараз не маємо. Просимо повідомити, що вислати Вам на прислані Вами гроші?

Адміністрація книгарі.

Тов. А. Міщенко. Власні книжки, які маєте, можна буде перевезти на Україну.

ОГОЛОШЕННЯ:

ТЕАТР.

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР.

У НЕДІЛЮ 31. бер. 1918.

Музично-драматичним Товариством ім. М. Лисенка

— ВУДЕ ВИСТАВЛЕНО: —

Мартин Боруля,

комедія на 5 дій — Ів. Тобілевича (Карпенко-Карий).

Початок о 7 год. вечера.

КУПУЙТЕ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВАР

(більше 6000 слів)
Укладений П. Лисенком.

Ціна 2 м., в оправі 2 м. 50 ф.
ВИСИЛАЄМО ПО ОДЕРЖАНЮ

ГРОШЕЙ.

КУПУЙТЕ

Памяткову Книжку Союза Визволення України

500 стор. друку — 108 ілюстрацій

ЩНА без оправи 1 мар.
в оправі 1 „, 30 фен.

Помимо того, що книжка ся видана під назвою «Календар на 1917. рік», вона не втратила свої варгости, бо має дуже богату матеріалу в літературні часті і застанеться ся залише дуже цінною пам'яткою для кожного Українця.

Замовляти по адресі „Гром. Думки“.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА „ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ“, бо інакше востановимо висилку часописів.